

מאמר

הנך יפה רעייתי
ומאמר והיו לכם לציצית

פרשת שלח תקס"ד

מכ"ק אדמו"ר הזקן

עם ביאור

מכ"ק אדמו"ר האמצעי

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

כ"ב מרחשון תשפ"ב

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאדמו"ר שיחיה [כ"ק אדמו"ר הזקן]

פרשת שלח תקס"ד לפרט קטן

הנך¹ יפה רעייתי הנך יפה עיניך יונים. כתיב שני פעמים הנך יפה, אחד כנגד נעשה, ואחד כנגד נשמע. וביאור הענין, דהנה רעייתי, יש בו שני פירושים, ושניהם אחד. פירוש ראשון, הוא רעייתי, פרנסתי, כמו שכתוב אבינו מלכינו רעינו, וכמו שכתוב רועה ישראל, שניזון ומתפרנס מישראל, וכמאמר רז"ל, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. והוא כמו למשל מאכל גשמי, שהוא מחבר המוח אל האברים. שבלא אכילה, יכול להיות הסתלקות כח המוח, מחמת חלישות. ועל ידי האכילה, נתחזק המוח, ויורד ממנו חיות אל כל האברים. והיינו על ידי הבירורים, שנתברר המאכל, והפסולת נדחה לחוץ, והמובחר עולה ללב ולמוח, על ידי שנתעכל המאכל תחילה בקיבה, ואחר כך בכבד, ואחר עולה ללב ולמוח. ועל ידי זה, נמשך כח המוח אל כל האברים, אפילו לבחינת הרגלים וצפרנים, ונעשים אחד, שאברים נשמעים לרצונו שבמוחו, מיד כשעולה ברצונו שבמוחו, וכן להיפך, כשכואב לו רגלו, מרגיש הכאב במוח. וכן הוא ממש בנמשל, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. פירוש, מפרנסין, שיהיה אביהם שבשמים, שבאמת הוא אבינו, בנים אתם לה' אלקיכם, ישראל עלה במחשבה, בני בכורי ישראל, וברא כרעא דאבוה, כמו בחינת רגל אל הראש. אך, שבלי זה, היה יכול להיות בחינת התסלקות כח המוח. ועל ידי בחינת רעייתי, בחינת פרנסה הנזכר לעיל, נמשך כח המוח אל כל האברים, אפילו לבחינת רגלים וצפרנים, ונעשים אחד כנזכר לעיל. וזהו את קרבני לחמי ריח ניחוחי, לשון נחות דרגא.

אך, במה הוא בחינת פרנסה הנזכר לעיל, היינו על ידי פירוש השני של רעייתי, לשון אהבה וריעות, ריעי אשר כנפשי, זה דודי וזה ריעי, לשון רעותא דליבא. ופירוש רעותא דליבא, על לשון הקודש, הוא פירוש רצון במוח. והתרגום, הוא התגלות יותר פירוש הדבר, כמו אלמלא תרגומו דהאי קרא. וכן כאן, הוא התגלות יותר, שיהיה נמשך מרצון המוח אל הלב. וזהו רעייתי כתרצה, שיהיה רעותא דליבא, כמו שהוא ברצון המוח. ומהו הרצון, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שאינו רוצה שום דבר, לא עולם הזה ולא עולם הבא, רק לו לבדו, לדבקה בו. והיינו על ידי התפלה, שמע ישראל כו' אחד, שאין עוד. וכמו שהיה הוא לבדו, קודם שנברא העולם, כן גם עתה. וכל

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. הנחה אחרת נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' קלד. עוד הנחה נדפס בלקוטי תורה שה"ש יג, ג. וראה אור התורה שה"ש ח"א ע' קע. ח"ג ע' תתקא. מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז, ע' קמז.

הצמצומים וכל ההסתרות, שיהיו נראים עולמות עליונים ותחתונים, הוא רק בחינת רגע, כמו שכתוב רגע הסתרתי פני ממך, ובמחשבה אחת נברא העולם. אחת, פירוש, אחת היא יונתי תמתי, בחינת מלכות, שהמחשבה הוא אנא אמלוך, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. פירוש לעולם ועד, היינו כל העולמות, הוא מבחינת מלכות, מחשבה אחת, אנא אמלוך כנזכר לעיל. ועל ידי זה, נעשה ואהבת, בגימטריא שני פעמים אור, היינו במוח ולב כנזכר לעיל, מי לי בשמים כו', שאינו רוצה שום דבר, רק לו לבדו, בכל לבבך, שני לבבות, בחינת פנימיות הלב וחיצוניות הלב.

אך הנה כתיב, הנך יפה, לשון התפארות, והתפארות הוא אינו רק כשיש שלש גוונים, חיזור וסומק וירוק. בחינת חיזור, הוא בחינת כסף, נכסוף נכספתי, בחינת אהבה כנזכר לעיל, בחינת רצוא, בחינת ימין מקרבת. ובחינת סומק, הוא בחינת יראה, שצריך להשפיל עצמו, בחינת יראת חטא, לשון חסרון, להכיר חסרונו ושפלותו, בחינת שוב, בחינת שמאל דוחה, בחינת ויראו מגשת אליו, דהיינו אחר התבוננות הנזכר לעיל, כשנעשה בחינת ואהבת, מי לי בשמים כו', שאינו רוצה שום דבר, ואז אינו משגיח על עצמו כלל. ואז, כשהוא מחזיק בענין זה, שבאמת אין עוד, והוא לבדו הוא, אחר כך צריך להשפיל עצמו, בהכיר חסורנו ושפלותו, איך שהוא רחוק מזה, והוא מגושם מאד. ונעשה מזה בחינת יראה וביטול, ויראו מגשת אליו. ולכן, אחר קריאת שמע ובחינת ואהבת, צריך בחינת כובד ראש. אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. אך, על ידי זה, ישאר למטה. וצריך אחר כך בחינת ירוק, דהיינו בחינת רחמים, דהיינו לעורר רחמים עליו, אבינו אב הרחמן רחם עלינו, שבאמת בנים אתם, וברא כרעא דאבוה, והוא רחוק ומגושם מאד.

והשלשה בחינות ישנם בתפלה, כי תפלה, אבות תקנום, אברהם יצחק ויעקב, דהיינו אהבה ויראה ורחמים. שיש פסוקים של אהבה, ויש של יראה, ויש של רחמים. והנה, כשיש שלשה בחינות הנזכר לעיל, אז הוא הנך יפה, לשון התפארות, ישראל אשר בך אתפאר. ועל ידי אתערותא דלתתא זו, נעשה בחינת הנך יפה השני, שנמשך מלמעלה למטה, שלשה גוונים. שמאלו תחת לראשי, וימינו תחבקיני, ונמשך כח המוח אפילו לבחינת רגל, ונעשים אחד, דהיינו מצד שהאמת הוא כך, בנים אתם וכו', וברא כרעא דאבוה, ולא מצד אתערותא שלו. ואז, עיניך יונים. פירוש, כיונה שמסתכלת רק בבן זוגה. ונמשך מזה על כל היום, כל מה שהוא עושה, הוא רק לאסתכלא ביקרא דמלכא. וכן הוא מלמעלה, יאר ה' פניו אליך, הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו. פירוש, לאהבה הנמשך מלמעלה. ואז, להציל ממות נפשם. נפשם, הוא בחינת כנסת ישראל, בחינת ממלא כל עלמין, שרגליה יורדות מות, לחיות שבעים שרים, וישראל מקבלים רק תמצית. ואז, הוא להציל ממות נפשם, שלא יהיה רגליה יורדות מות, רק עיקר

ההסתכלות יהיה על ישראל. ואז, ולחיותם ברעב, דהיינו לא בחיות גשמי, רק ברעב, בבחינת רשפי אש, רעבים גם צמאים. על ידי זה, נפשם בהם תתעטף, וזהו עיקר חיותם.

והנה בחינת הנך יפה הראשון, הוא בחינת נעשה, מצד אתערותא דלתתא, והוא בחינת פְּלָה, כלתה נפשי. ובחינת הנך יפה השני, הוא בחינת חתן, דהיינו בחינת נשמע, קבלת הארה מלמעלה.

סליק.

עוד מאדמו"ר שיחיה [כ"ק אדמו"ר הזקן]

והיו² לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו'. ולהבין מהו ענין השני זכירות, ומהו מצות ה', ומהו מצותי. גם, איך מגיע מציצית, זכירת כל המצות. ואם משום שעולה תרי"ג, למה דוקא ציצית בקשרים וחוטין, ישא דבר אחר שעולה תרי"ג.

אך הנה כתיב, נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, בצלם אלקים עשה את האדם. ואף שאין לו דמות הגוף ואינו גוף, מכל מקום, מה שיש למטה, יש למעלה גם כן. וכמו שיש באדם נשמה וגוף, ולבוש שמכסה על הגוף, כך יש למעלה, כתיב לבושיה כתלג חיור, עוטה אור כשלמה.

דהנה זה ידוע, שהוא יתברך אחד יחיד ומיוחד, והוא לבדו הוא. וכמו שהיה כמה אלפים שנה קודם שנברא העולם, היה הוא לבדו, וכמו שיהיה אחר כך, כן הוא עתה גם כן, אני הוי"ה לא שנית. רק, כל העולמות, הוא מבחינת מלכות, מלכותך מלכות כל עולמים, במחשבה אחת נברא העולם, והמחשבה הוא אנא אמלוך. והנה, איך יכול להיות ממהותו ועצמותו, שאין לו תחילה ולא תכלה, בלי גבול ותכלית, לית מחשבה תפיסא ביה, איך יכול להיות ממנו המחשבה שיהיה עולמות, שהוא הכל בבחינת גבול ותכלית, מן הארץ לרקיע ת"ק שנה וכו', ובין רקיע כו' ת"ק שנה וכו', אלף אלפין ישמשוניה ורבוה רבבן כו', הכל בבחינת גבול ומספר. על זה נאמר, ישת חשך סתרו, שמסתיר את בחינת מהותו ועצמותו, כמו לבוש שמכסה ומסתיר על האדם. והנה, אם כן, לא היה שום דבר כלל. אך על זה נאמר, עוטה אור כשלמה, שהלבוש הוא בחינת

² המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בסידור עם דא"ח שער הציצית ג, ג.

אור שמאיר דרך הלבוש, והיינו התורה, שהיא הממוצע, בין בחינת מהותו ועצמותו, שהוא בלי גבול ותכלית, לבחינת העולמות, שהם בבחינת גבול ותכלית.

שבתורה, יש גם כן שני בחינות. פנימיות התורה, הוא בלי גבול ותכלית, ארוכה מארץ מדה, רחבה מיני ים. וחיצוניות התורה, הוא הכל בבחינת גבול ותכלית, שיתא סדרי משנה, כך וכך הלכות, כך וכך אגדות, והכל בבחינת זמן ומקום. והר סיני עש"ן כולו, שנשתלשל בבחינת עולם שנה נפש. ועל זה נאמר, הנסתר לה' אלקינו, דהיינו פנימיות התורה, הוא מיוחד במהותו ועצמותו יתברך. והנגלות לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת. ופירוש לעשות, דהנה איך אפשר שישתלשל מפנימיות התורה, בחינת חיצוניות התורה. מתחילה, בשעת הבריאה, היה בנדבה וחסד, כי חפץ חסד הוא. ואחר כך, נעשה על ידי ישראל. וזהו לעשות, שהם עושים שיתהווה מבחינת פנימיות התורה בחינת חיצוניות התורה, שיתהווה ממנה עולמות עליונים ותחתונים.

וביאור הענין, איך עושים זה. הנה כתיב, יפה רעייתי, לשון רעותא דליבא. ועל לשון הקדש, הוא בחינת רצון במוח, שראוי שיהיה כן. ומהו הרצון, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שאינו רוצה שום דבר, רק לו לבדו, מהותו ועצמותו. ותרגום, הוא פירוש הדבר, דהיינו בהתגלות יותר, שצריך שיבוא מהמוח אל הלב, רעותא דליבא. וזהו רעייתי כתרצה, שיהיה רעייתי בלב, כתרצה, כמו שהוא ברצון המוח. והיינו על ידי קריאת שמע, על ידי התבוננות, שמע ישראל כו', הוי"ה אחד, שאין עוד, והוא לבדו הוא, לית מחשבה תפיסא ביה, כולא קמיה כלא חשיב. וכל העולמות, הוא רק בחינת מחשבה אחת, אנא אמלוך. ובמחשבה אחת, הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין.

ופסוקי דזמרה שקודם קריאת שמע, הוא הכנה לקריאת שמע. וכשמתבונן בזה היטיב, נעשה מזה בחינת ואהבת, בגימטריא שני פעמים אור, במוח ולב כנזכר לעיל. בכל לבבך, בשני לבבות, פנימיות הלב וחיצוניות הלב. וזהו בחינת רצוא, בחינת ימין מקרבת, בחינת פני אריה אל הימין, בחינת אהבה. ואחר כך, צריך להיות בחינת שמאל דוחה, בחינת פני שור מהשמאל, בחינת שוב, בחינת יראה, ויראו מגשת אליו, דהיינו כשמחזיק בזה, שבאמת כולא קמיה כלא, ובמחשבה אחת ממלא וסובב, ולכן אינו רוצה שום דבר, רק מהותו ועצמותו, אזי צריך בחינת שוב, להשגיח על עצמו, איך הוא רחוק מזה, ומגושם מאד. ונמשך מזה בחינת יראה, ויראו מגשת אליו. ואחר כך, צריך בחינת רחמים, פני נשר, כנשר שהוא רחמני על בניו, ישאיהו על אברתו, לעורר רחמים רבים עליו, ועל ידי זה יתקיים ה' ברד ינחנו.

אך, כל בחינות אלו, היה בנפש האדם, קודם שנתלבשה בגוף. ולמה ירדה ונתלבשה בגוף. אך, תכלית הכל, הוא פנים הרביעי, פני אדם, לשון אֲדָמָה לעליון, בחינת ביטול, בטל רצונך, שיהיה בטל אליו יתברך, מחשבתו ודבורו יהיו רק במחשבתו ודבורו של הקדוש ברוך הוא, דהיינו התורה דבר ה' זו הלכה, בחינת תורה שבעל פה. שמה ששהה משה בהר ארבעים יום, לא היה בשביל תורה שבכתב, כי שם נאמר וידבר ה' ויאמר ה' בכל פרשה בזמנה. רק, כי שם בהר, נמסר לו תורה שבעל פה. ומעשה, במעשה הצדקה. כי מעשיו יתברך, הוא מה שהוא עושה שמים וארץ, בחינת השפעה וחסד. וכן האדם צריך לעשות צדקה וחסד.

וזה נקרא בחינת ארץ אוכלת יושביה, שאינו תופס מקום כלל, רק שבטל מחשבתו ודבורו ומעשיו, אינו רק בבחינת מחשבתו ודבורו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא, כמו שמבואר במקום אחר. וזה נקרא בחינת אתכפייא סטרא אחרא, הן בבחינת ועשה טוב, כנזכר לעיל בבחינת סור מרע, כי מאחר שנעשה אצלו בחינת מי לי בשמים וכו', שאינו רוצה רק מהותו ועצמותו, צריך לעשות כן, לבטל רצונו אליו יתברך, שלא יהיה מונח מחשבתו ודבורו ומעשיו, רק במחשבתו ודבורו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא, ולא ברע חס ושלום. וזהו אדמה לעליון, כי שם נאמר, לא יגורך רע.

וזה נקראת קבלת עול מלכות שמים, שום תשים עליך מלך. שכל העולמות, הוא רק בחינת מלכות, וצבא השמים לך משתחוים, בחינת ביטול. וכן כאן, אחר כל ההתבוננות, אומרים מודים אנחנו לך, לשון ביטול, והוא בחינת עול, בעל כרחו, שמייגע עצמו בזה, על ידי יגיעת נפש ויגיעת בשר. וזהו בחינת הארבע כנפות שבציצית, דהיינו בחינת ארבע פני המרכבה כנזכר לעיל. ובכל כנף, יש ארבע חוטיין, כי כל אחד כלול מכולם. כי בחינת אהבה, צריך להיות בו יראה גם כן. כי אהבה לבד, הוא הוללות, וצריך להיות בו בחינת יראה גם כן. וכן בכולם. כי באברהם נאמר, אברהם אוהבי. ויהי ירא גם כן. וכן ביצחק נאמר, ופחד יצחק. ובודאי, היה אוהב גם כן. רק, שבאברהם היה בחינת אהבה בהתגלות, ובחינת יראה בהעלם, וביצחק להיפך. וכן במלאכים, מחנה גבריאל הוא בחינת יראה, ומחנה מיכאל הוא בחינת אהבה, ואף על פי כן, בכולם נאמר, וגובה להם, הוא בחינת אהבה ויראה להם.

וזהו וראיתם אותו, בחינת הארבע כנפות, ארבע פני המרכבה הנזכר לעיל, וזכרתם את כל מצות הוי"ה, לשון התהוות, בחינת מצות המלך, בחינת קבלת עול מלכות שמים, בחינת ביטול בעל כרחו, הן בועשה טוב, הן בסור מרע כנזכר לעיל. וזהו ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, לאכפייא לסטרא אחרא, ולשבר המדות רעות, היינו כל אחד כפי מה שיודע בנפשו תאוות, גדלות, צביעות, הסתכלות כו'. והיינו על ידי שיתבונן שזה נקרא אשר אתם זונים אחריהם, כמו בחינת זונה, שפונה את עצמה

מבעלה, ומקבלת חיות ותענוג מאיש אחר. וכן, כשמקבל תענוג מתאוות, הרי זה מקבל חיות מאלהים אחרים. והיינו אימתי וזכרתם כו' מצות הוי"ה ולא תתורו כו', אחר בחינת וראיתם ארבע כנפות, ארבע פני המרכבה הנזכר לעיל. שבלי זה, מי שלא ראה אור מימיו, נדמה לו שהחשך הוא אור, ונדמה לו שהוא אדם כשר, רק כשאינו רואה את עצמו בעבירות גמורים. אבל אחר בחינות הנזכר לעיל, שרואה שבאמת אין עוד, ומחמת זה אינו רוצה שום דבר, רק מהותו ועצמותו. ואחר כך, משגיח על ההיפך, ורואה שהוא רחוק מאוד מזה, ומעורר בחינת רחמים, ולכן מבטל עצמו ורצונו אליו יתברך, הן בבחינת סור מרע, הן בועשה טוב, שלא יהיה מחשבתו ודבורו ומעשיו, רק במחשבתו ודבורו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא, כנזכר לעיל.

וכל זה הוא בחינת אתערותא דלתתא, ועל ידי זה נמשך אחר אתערותא דלעילא, יאר ה' פניך אליך, היינו הארבע פנים הנזכר לעיל, נמשכים מלמעלה. שגם למעלה יש ארבע פנים הנזכר לעיל. שכיון שזה הוא מרכבה למה שלמעלה, מוכרח שגם למעלה יש בחינות אלו. והוא למעלה מן הדעת, בחינת מקיף, ונקרא ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה, שהוא מכסה ומקיף עליו מלמעלה, שמאלו תחת לראשי, וימינו תחבקיני, שמחבקו ומקיפו. וזהו ואשים דברי בפיך, ובצל ידי כסיתיך, והוא בא מבחינת עוטה אור כשלמה. אך, שצריך שיכנוס בתוכו. ואיך אפשר, מאחר שהוא למעלה מן הדעת, בלי גבול ותכלית. ואיך אפשר שיכנוס בכלי שלו. לזה הוא בחינת החוטין שבציצית, פירוש, המשכות שיכנוס בתוכו.

אך הנה יש מרכבתא תתאה ומרכבתא עילאה. דהנה כל סדר העבודה הנזכר לעיל, שהוא על פי יגיעה כנזכר לעיל, כל זה נקרא בחינת תכלת, לשון מכלה, אכיל ושצי כו', בחינת אתכפיא סטרא אחרא, בעל כרחו, על ידי יגיעת נפש ויגיעת בשר כנזכר לעיל. אך בחינת לבן, הוא בחינת שמחה ותענוג, עבדו את ה' בשמחה, באבוד רשעים רינה, וזה נקרא בחינת אתהפכא סטרא אחרא, שנתבטלה מכל וכל, ואינו צריך שום יגיעה. וזה נקרא ועשיתם את כל מצותי, שהקדוש ברוך הוא בעצמו עושה הכל, כיון שאין שום דבר אחר כלל.

והנה, על ידי כל הנזכר לעיל, עושים ישראל, שיומשך מבחינת פנימיות התורה לבחינת חיצוניות התורה, להתהוות ממנה עולמות עליונים ותחתונים. וזהו והייתם קדושים לאלקיכם. דהנה אנו אומרים, נקדישך. והוא תמוה, והלא הוא קדוש ומקודש מעצמו. אך, שבחינת קדוש, הוא בחינת סובב כל עלמין. והנה מהותו ועצמותו, הוא למעלה מעלה מבחינת סובב כל עלמין. שבמחשבה אחת, הוא ממלא וסובב. ואיך יכול להיות ממנו בחינת המחשבה, הוא על ידי ישראל כנזכר לעיל, שהם מביאים אותו שיומשך בבחינת קדוש, בחינת סובב כל עלמין. וזהו אני הוי"ה אלקיכם, פירוש אני,

הוא מהותו ועצמותו. ואיך אפשר שיתהווה ממנו בחינת הוי"ה, בחינת אותיות, בחינת התהוות עולמות, הוא אלקיכם, על ידכם הוא בחינת זו, כנוצר לעיל. סליק.

ביאור על התורה מבן הרב שיחיה [כ"ק אדמו"ר האמצעי]

ועשו³ להם ציצית על כנפי בגדיהם וכו' הכנף פתיל תכלת וכו'. להבין ענין השני זכירות, ראשון מצות הוי"ה, והשני מצותי דייקא. הענין הוא, דהנה התהוות כל הבריאה, הוא מספירת מלכות דאצילות. ולהבין, למה פעם נקראת מלכות דאצילות בשם אדם, כמו שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו', כסא הוא עולם הבריאה, ועל דמות הכסא, הוא בחינת מלכות דאצילות. ופעם נקראת מלכות דאצילות בשם בהמה, בגימטריא שם ב"ן, כמו שכתוב ואני בהמות הייתי עמך וכו'. אני, הוא בחינת מלכות דאצילות, נקראת בשם בהמה. וכמו שכתוב, מצמיח חציר לבהמה, שזה קאי על בחינת השתלשלות, שממלכות דאצילות ולמטה, שבטלים למקורן, כמו שיתבאר לקמן. ופעם נקראת בהמה, בחינת נברא, כמו שכתוב פני שור מהשמאל וכו', שהוא במרכבה, שהוא בעולם הבריאה.

ולהבין כל זה הוא, דהנה יש שני בחינות במלכות דאצילות. ראשון, הוא עצם מדת מלכותו יתברך, שהיא אחת ממדותיו שבאצילות, דאיהו וגרמוהי חד בהון, ואינו מתפשט ומתלבש כלל בעולמות. והשני, הוא חיות המתפשט ממדת מלכותו, לחיות ולתהוות עולמות, כמו שכתוב רוח האדם היא העולה למעלה, ורוח הבהמה היא היורדת למטה, להיות ראש לשועלים, עולמות בריאה יצירה עשיה. ועל דרך משל, חיות הנפש שמחיה את הגוף, שאינו בודאי עצם הנפש, אלא בחינת ומדריגה התחתונה, בחינת אותיות שבנפש, לשון אתא בוקר, מהעלם אל הגילוי, לחיות אברי הגוף. וכך הוא למעלה על דרך זה, דהנה איתא, תשע ספירות שבמלכות, המה המתפשטים בעולמות וכו'. ועל דרך משל, בנפש האדם, יש חמשה בחינות, נפש רוח נשמה חי יחידה. ובחינת נפש רוח נשמה, המה המתפשטים באברי הגוף. בחינת נשמה שהיא בחינת

³ הביאור נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק.

חכמה בינה דעת, משכנה במוח. ובחינת רוח, בחינת חסד גבורה תפארת, משכנם בלב. ובחינת נפש, הוא בדם, להחיות אברי הגוף.

והנה בכל אחד מאלו השלשה, התפשטותו והתגלותו במקום מיוחד דוקא, ואינו במקום אחר. מה שאין כן, בחינת חיה יחידה, אינו מתפשט כלל בשום כלי ומקום מיוחד, כי אין ערוך לו, שהוא בחינת רצון, והוא בחינת מקיף. ולגבי בחינת זו, ראש ורגל שוה, כי הרצון הוא בבחינת הלבשה. פירוש, כמו לבוש, שאינו שייך כלל למהות האדם, ואין ערוך לו. כמו כן, הרצון, הוא בבחינת הלבשה, והוא ברגל כמו בראש. כי תיכף כשעולה ברצונו להלוך, עושה הרגל רצונו. ומה לי הרצון שבמוח, דהיינו מחמת התבוננות במוח, נתגלה בחינת הרצון, או בלי התבוננות, הכל שוה.

וכן הוא למעלה. בחינת חכמה בינה דעת שממלכות דאצילות, הוא בעולם הבריאה. וכדאיתא, אימא מקנא בכורסיא, שהוא השגות הנשמות ומלאכים וכו'. חסד גבורה תפארת ביצירה. נצח הוד יסוד בעשיה כו', אבל בחינת כתר מלכות, הוא בחינת מקיף דכל המקיפין.

ולהבין מהו בחינת מקיף דכל המקיפין, דהנה יש בחינת מקיפין שהם בבחינת השתלשלות, כמו אורות פנימים. על דרך משל, בר שכל גדול, שרוצה להשפיע שכל אחד לתלמיד קטן, והוכרח לצמצם את שכלו. הנה מה שהקטן מבין ונתפס בתוך מוחו, הוא בחינת ממלא, ונקרא אור פנימי. ומה שנשאר שאינו משיג, הוא בבחינת סובב, ונקרא בשם מקיף. ואם יש להרב, תלמיד גדול מזה, אזי הוא מבין יותר. ותלמיד יותר גדול, עוד מבין יותר. נמצא, מה שהוא לקטן, בחינת מקיף, הוא לגדול ממנו, בחינת פנימי. וכן הוא למעלה, כדאיתא, מלכות שבבריאה, נעשה בחינת כתר לעולם היצירה. וכן מלכות שביצירה, נעשית כתר לעולם העשיה. ולכן, המלאכים אומרים שלש פעמים קדוש, שהוא נגד אלו השלש בחינות מקיפין, שבשלש עולמות בריאה יצירה עשיה, כי קדוש לשון הבדלה, בחינת סובב.

והנה בבחינה זו שמתפשט מבחינת מלכות להחיות העולמות, יש בזה שני שמות, הוי"ה ואלקים, סובב וממלא. בחינת ממלא כל עלמין, הוא מה שנתגלה בעולמות וכו', ונקרא בשם אלקים, צמצום והסתר וכו'. ומה שאינו יכול ליכנס בעולמות, כנזכר במשל הרב והתלמיד, נקרא בחינת סובב כל עלמין, והוא נקרא בשם הוי"ה, על שם מהווה, לשון עתיד, שמשם יכול להתפשט בחינת כח הפועל שבנפעל. והענין הוא, כי בחינת כח הפועל שבנפעל, הוא בחינת גבול ומדה. הגם שהוא רוחני, ומצד הרוחניות, אין לו סוף ואין לו תחילה, מכל מקום, מחמת שנתצמצם בדבר המדוד וגבולי, כי אפילו עולמות עליונים והשגות הנשמות ומלאכים, מאחר שיש להם תחילה וראש,

מוכרח להיות להם תכלה וסוף. ואם כן, החיות שנתצמצם בתוכם, הוא גם כן מוגבל. אבל בחינת הסובב, בחינת הוי"ה, הוא בלי גבול. ועם כל זה, בשם סובב כל עלמין נקרא, סובב לעלמין דייקא, ודי למבין.

וזהו בחינת מחשבה ודבור. סובב, הוא בחינת מחשבה. וממלא, הוא בחינת דבור. וכמו שכתוב, בדבר ה' שמים נעשו, וברוח פיו כל צבאם, בעשרה מאורות נברא העולם, יהי אור, יהי רקיע וכו'. והכל הוא בחינת אותיות, על דרך משל אותיות הדבור, שבחמשה מוצאות הפה, גיכ"ך מהח"ך וכו'. ואיתא, הנפש מלאה אותיות, רק קבען בפה. אבל עצם האותיות, הוא בנפש, שהוא בחינת ציורי המשכות, כ"ב המשכות. כי כמו שיש בנפש כל מיני חיות וכו', כך יש בנפש ציורי המשכות, על דרך תמונת האותיות. הגם שאין ערוך תמונת האותיות גשמיים, לגבי האותיות שבנפש, שאינו בגשם, וכדאיתא, בשני רוחות שהיו מספרים כו', כנזכר במקום אחר. עם כל זה, הוא על דרך משל, כמו אדם שכותב אותיות בדיו. ובודאי, הוא מצייר אותיות אלו במוחו ומחשבתו. ובודאי, אין ערוך. אך, עם כל זה, מיניה הוא.

והנה, האותיות שבנפש, שמתגלים בחמשה מוצאות הפה, הוא על ידי בחינת הבל, דהיינו שנכנס מהריאה קול פשוט, ומתחלק ההבל על ידי החמשה מוצאות, וניכרים האותיות, בכדי שיוכל חבירו להבין שכלו כו', ודי למבין. והנה שם באותיות שבנפש, הוא בחינת אתון רברבין, דהיינו שיכול להיות ציורי ההמשכה באופן אחר, ובכמה אופנים עד אין קץ. אבל בחמשה מוצאות גשמיים, אינו עומד, רק דייקא אותו דבר, וצריך להיות בבחינת אתון זעירין. וכן הוא למעלה, הכל על דרך זה, וכדכתיב, הבל הבלים אמר קהלת וכו', כי יש שבע הבלים דלעילא, ושבע הבלים דלתתא, כמו שמבואר במקום אחר.

והנה בחינת סובב הנזכר לעיל, נקרא מקור חיים, כמו שכתוב אותי עזבו מקור מים חיים, כי עצם מדת מלכותו יתברך נקרא חי החיים, ובחינת סובב הנזכר לעיל נקרא מקור חיים, שממנו יוכל להתפשט חיים. אך, הוא עמך. וזהו כי עמך מקור חיים, רק כי באורך, דהיינו מבחינת מחשבה שבדבור, כח הפועל שבנפעל, נראה אור. כי זה ידוע, שדבור שבמחשבה, גדול ממחשבה שבדבור. ממלא שבסובב, גדול מסובב שבממלא, ודי למבין.

ונחזור לענין. אך, בחינת כתר מלכות, הוא מקיף דכל המקיפין. ועל בחינת זו כתיב, כי אסק שמים שם אתה, ואציעה שאול הינך. ושם אינו שייך אפילו בחינת אין עוד, כי בחינת אין עוד, הוא ביטול הנבראים, דהיינו שהעוד, שהוא הנברא, הוא בטל לבחינת אין. ואין הביטול שוה בכל העולמות, כי בכל עולם שהאור בו יותר, אזי ביטול העוד

יותר. ובזו הבחינה שייך בחינת שמים, בחינת משפיע, ובחינת ארץ, בחינת מקבל. אבל בבחינת כתר מלכות, שהוא בחינת סובב, על דרך משל דבר העגול, הכל הוא שוה, מעלה ומטה, אין בו ראש וסוף, כמו שמים, שהוא מתחת לארץ, כמו מעל לארץ. וזהו ואציעה שאול הינך, הינך דייקא, אותו העצמיות שבבחינת אם אסק שמים, הוא בבחינת שאול, כי בבחינת סובב כל עלמין וממלא כל עלמין הנזכר שם, שייך בחינת בשמים ממעל, שבחינת שמים שהוא בחינת משפיע, הוא ממעל, ועל הארץ שהוא בחינת מקבל, הוא מתחת, ושם הוא כל השינויים, בין שבת לחול, ובין ימי החול גופא, שיום ראשון הוא חסד, ויום שני הוא גבורה. אבל בבחינת כתר מלכות, שהוא בחינת המלך המרום לבדו מאז וכו', והמתנשא מימות עולם, ונמשך משם מבחינת ימי עולם לבחינת ימות עולם, שם אין שינויים כלל, וכמו שמבואר גבי יונה, מבטן שאול שועתי, כי הפחות שבעולמות הוא עולם העשיה, והפחות שבעולם העשיה גופא הוא הארבע יסודות גשמיים, והיסוד הפחות הוא בחינת דומם, יסוד העפר. ובחינת שאול, הוא למטה ממנו, עד שהוא בחינת גיהנם. ואף על פי כן, מבטן שאול שועתי, כי אציעה שאול, הינך דייקא כנזכר. ועל זה הבחינה כתיב, גם חשך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר, כחשיכה כאורה.

והנה כל הנזכר לעיל הוא בחינת יחודא תתאה, ביטול הנבראים וכו'. ועל זה הוא כל עיקר המכוון מהתבוננות שבאריכות התפלה, בבחינת שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, לראות על בחינת הנקודה, מקור החיים, מאין יצא, ומשם היה יכול להיות סדר הבריאה על כמה אופנים, ממילא מוכרח הוא ששם הוא בחינת אין לגמרי, ודי למבין, עיין במקום אחר באריכות. אך בחינת יחודא עילאה, הוא בחינת שמע ישראל וכו', ישראל הוא בחינת ישר אל. הוי"ה אלקינו, הוא יחוד חכמה ובינה, נקודה בהיכליה. הוי"ה אחד, א"ח ד', א"ח הוא בחינת ששה קצוות, ד' רבתי הוא בחינת פנימיות מלכות. אתוון רברבין, בחינת פסיעה לבר. מזה נמשך בחינת ברוך שם כבוד מלכותו, בחינת אלו שלש עולמות בריאה יצירה עשיה. לעולם ועד, הוא בחינת אחד, למיהוי אחד באחד.

אך האיך היה יכול להבראות יש מאין, הוא על דרך משל, כמו דבר העגול, יכול למשך בחינת חוטין דקין, מלמעלה למטה. וכמו על דרך משל, שערות שבראש. שבאמת, הם דבר נפרד מהראש. והראיה, אם יחתוך השער, אינו נוגע לו כלל. עם כל זה, אם יתלוש שער בידים, ירגיש הכאב. ממילא מוכרח, שיש בשער חיות. אך הענין הוא, כי השערות בעצם, הוא דבר נפרד. ועם כל זה, בכל שער, יש בו חלל, ונכנס בו החיות מהראש, ונתצמצם שם. וכן הוא למעלה, כי איתא, אבא יסד ברתא, כי יסוד בחינת מלכות, הוא מבחינת חכמה. כי הארת כתר עליון, אינו מתגלה, כי אם בבחינת חכמה, ה,

כ"ח מ"ה, ודי למבין. הגם כי שורש הבנין הוא מבינה, מ"ט שערים, לשער שיהיה הבנין כך, בחינת שעור"ה, שעור ה'. והשער הנו"ן, הוא עמוק, ואין מדברים בו כלל. עם כל זה, העיקר הוא מחכמה, כמו שכתוב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית. בחינת רבוי העולמות, הוא רק בחכמה אחת, במחשבה אחת. ומבחינת חכמה, נמשך דרך ל"ב חוטיין, ל"ב נתיבות החכמה, בבחינת שערות.

והנה איתא, בהמה רביעא על אלף טוריין, אכיל לון כחדא, ושתי אלף נהריין בגמיעא חדא, הוא בחינת בהגלות אור מהמקור מעט יותר, אז ממילא הם בטליין במקור, על דרך משל, אדם שפותח את פיו, יכול לשאוף את כל ההבל לתוך תוכו. וכן כל הבריאה, הוא בחינת הבל. וזהו ונתתי עשב בשדך, שהוא ענין ביטול המלאכים, לבהמתך, בחינת בהמה רבה, מלכות שבאצילות. וכמו שכתוב, יוצר משרתים ואשר משרתיו המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, שבטלים למקורם, ומתחדשים עוד וחוזרים ובטלים כו'. וזהו בחינת תכלת, שמכלה את הכל, כי הוי"ה אלקיך אש אוכלה הוא. וכמשל עץ הנשרף. שבתחילה, היה בו הארבע יסודות, אש רוח מים עפר. ובהדליקו באש, עולה כל יסוד למקורו, רק שנשאר יסוד העפר למטה. כי בחינת אש, הוא המברר בירורי נוגה. והנה בחינת כתר מלכות, נקרא בשם אדם. רוח האדם הוא העולה למעלה. ואית אדם דלתתא, ואית אדם דלעילא. כי באצילות גופא, יש גם כן כל הבחינות הנזכר לעיל, להיות נאצל ממאציל.

והנה סדר העבודה הוא כך. כשלוש הטלית, הוא מקבל מלכותו עליו, פרישו דמלכא. כי הטלית הוא בחינת עוטה אור כשלמה, שהוא בחינת מקיף, והוא מורה על בחינת כתר מלכות. ויש בחינת ארבע כנפות, ובכל כנף ארבע חוטיין כפולים, שהם ל"ב חוטיין, מורה להמשיך דבר שלמעלה מן הדעת, בחינת מקיף, לתוך הדעת, בחינת חוטיין, בחינת שערות, שהוא ההתבוננות שבתפלה.

והנה, איך יגיע מהתבוננות, שהוא כלי, לדבר שאינו יכול להתלבש בשום כלי. אך הכל הוא על ידי אשתדלותא ויגיעה, יגיעת נפש ויגיעת בשר. כי אשתדלותא מועיל לכל דבר, כמו על דרך משל, אדם שאינו למדן ובר שכל כלל. וכשמייגע את עצמו מאד, יכול להיות למדן גדול ולהבין כל דבר. והוא מחמת שמבטל את עצמו בבחינת ביטול אמיתי, שאינו רואה על עצמו כלל, הוא בחינת העלאת מיין נוקבין, יכול להתגלות עליו אור עליון, בבחינת מיין דכוריין, שאינו לפי הכלי, כי נעוץ סופן בתחילתן, ותחילתן בסופן, סוף מעשה במחשבה תחילה, ויכול להיות בחינת ברכה, שהוא תוספת אורות.

והענין הוא, דהנה יש שני מיני ביטולים. האחד, הוא כמו למשל, אם יודע באחד שהוא שר גדול, אזי משתחוה לו, וכמו שכתוב גבי גלגלים, שהולכים ומסבבים, שהוא ענין ההשתחוואה, מחמת השגתם כי אין עוד. אך איתא בחינה אחרת, כמו שכתוב וכל צבא השמים לך משתחוים, שהוא ענין ביטול במציאות, מחמת שנתגלה עליהם אור עליון, מעט יותר מהשגתם, ולכן בטלים במציאות.

וכמו כן בנמשל. ביטול ראשון, הוא מחמת התבוננות, עד קריאת שמע, ורואה שאין עוד, כנזכר לעיל באריכות. ממילא מסכים במוח, שצריך לבטל. ועם כל זה, אינו נעקר ממקומו ומהותו כלל. ואחר כך, כשמייגע את עצמו, ומעמיק יותר בקריאת שמע, מגיע מזה לבחינת ואהבת בכל לבבך, שיכול לפעול אצלו שיהיה לו אהבה. אך הוא בהרגשה, שמרגיש את האהבה, ולכן הוא יש ודבר. וכן כתוב למעלה, אית רעש ואית רעש, אבל לא ברעש ה'. אך, אחרי הרעש, קול דממה דקה וכו'. ולכן, המשמיע קולו בתפלתו, הרי זה מקטני אמנה, כי תפלה צריכה להיות בלחש, כי בחינת תפלה הוא בחינת ברוך אתה, שיהיה כל כך ברבוי ברכות, עד שיתגלה אור כתר עליון, בחינת המקיף, שיהיה הביטול אמיתי. ועל כן, נתקנו ההשתחוואות שבתפילה, והוא כמשל אדם שבא לפני המלך. וכשעומד עדיין בחצר המלך, אזי תפול עליו אימה ופחד, מחמת הידיעה, שיודע גדול התפשטות המלך וממשלתו, ויודע פחיתות ערכו נגד המלך. לכן, נופל עליו אימה ופחד. וכן יש שנכנס בלבו אהבת המלך, והוא גם כן מחמת הידיעה, שיודע רב טובו וחסדו עמו תמיד, לכן בוער בלבו האהבה להמלך.

אך, כשבא ונכנס לפני המלך עצמו, אזי הוא נעשה כאבן דומם, ביטול אמיתי, ושוכח לגמרי על הידיעה שבתחילה, אף שבא בחינת זו מחמת הידיעה, כי אלו לא ידע מתחילה את המלך, לא היו כך. וכן הוא בנמשל, אית יראה ואית יראה. יראה תתאה, מהתבוננות, יראת חטא. אך, יראה עילאה, עליה אמרו, אם אין חכמה אין יראה, שהוא בחינת חכמ"ה, כ"ח מ"ה, שהוא המגיע לבחינת הנקודה שבהיכלא. ועל זה מבקשים בתפילה. וזהו דאיתא, הלב רואה, והלב שומע, והלב מבין. והענין הוא כך, דכשהוא עדיין בבחינת בינה, ומרגיש שנתפעל הלב, הוא בחינת הלב שומע, כי שמיעה הוא מרחוק, ולכן הוא מרגיש את האהבה, שהוא תאב לדבר, ואינו אצלו, אזי ניכר האהבה כרשפי אש. אבל אינו דומה שמיעה לראיה. דראיה, הוא בחינת חכמה, כי ראיה הוא מקרוב. למשל, כשבא להדבר טוב, מרגיש האהבה, רק הוא בחינת תענוג וחדוה, בחינת הלב רואה, ראיית השכל.

אך, אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, שהוא מרירות. כי זה לעומת זה, סטרא אחרא, יש גם כן בחינת ברכה, כמו שכתוב והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, והוא דבר שלמעלה מן הדעת. שבשרירות לבו ילך, ואף על פי כן,

יחשוב שיהא לו שלום. והוא מחמת שמייגע את עצמו להרע, עד שנשפע עליו רע, שלמעלה מן הדעת, יהיה שורה בתוך דעתו. לכן כתיב, וירא את העם כי ברע הוא, שהוא בפנימיות הרע, והרע סובב עליו דייקא, עד שנכנס בתוך תוכו.

והנה, כל סדר העבודה הנזכר לעיל, שהיא על פי יגיעה, הוא נקרא בשם קבלת עול מלכות שמים, בחינת שום תשים עליך מלך, ונקרא בחינת תכלת, אכיל ושצי כו', כנזכר לעיל באריכות. וכל התפלה הוא במרירות, ונקרא התפלה חיי שעה. ומבחינה זו, שהוא בחינת תכלת, נמשך מזה וראיתם וזכרתם את כל מצות הוי"ה, מצות המלך, שהוא ענין תורה ומצות, וצריכה להיות בשמחה, וכמו שכתוב תחת אשר לא עבדת את הוי"ה אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שהוא קאי על עסק התורה. שבעסק התורה, הוא יחוד אמיתי, וביטול הגמור. אך, באתערותא דלתתא, אתערותא דלעילא. ונמשך בחינת לבן, יאר ה' פניו אליך. אז הוא התורה והמצות, בחינת מצותי דייקא, מחמת שנגלה בחינת המקיף, ואז נאבד הרע לגמרי, בחינת אתהפכא, והגיע אל הנקודה, ונעשה בחינת תענוג וחדוה. אז הוא מצותי דייקא, מעצמיות. וממילא, הוא בשמחה ובטוב לבב.

סליק.